

www.yavulkan.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:**Kiersten White | THE DARK DESCENT OF ELIZABETH FRANKENSTEIN**

Copyright © 2018 by Kiersten Brazier

This translation published by arrangement with Random House Children's Books, a division of Penguin Random House LLC.

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03770-8

Kirsten Vajt | **MRAČNI SUNOVRAT ELIZABET FRANKENŠTAJN** | 2021.

I izdanje

Za izdavača Miroslav Josipović
Nenad Atanasković
Saša Petković**Izvršni urednik**

Tamara Petković

Urednik

Svetlana Babović

Lektura / Korektura

Nikoleta Dragaš / Srđan Jovanović

Dizajn korica / Prelom

Tatjana Jović / Sanja Tasić

Štampa

Vulkan štamparija | Vojvode Stepe 643a, Beograd

IzdavačVulkan izdavaštvo d.o.o.
Gospodara Vučića 245, Beograd
office@vulkani.rs | www.yavulkan.rs**Tiraž:**

1.000 primeraka

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

YA FANTASTIKA

KIRSTEN
VAJT

MRAČNI SUNOVRAT
ELIZABET
FRANKENŠTAJN

Prevela Aleksandra Golubović

● ● ● ● Y ●
VULKAN

Beograd, 2021.

Za Meri Vulstonkraft Šeli,
čije delo stimuliše našu maštu
i posle dvesta godina

i

Za svakoga koga su naveli da se oseća kao
sporedni lik u sopstvenoj priči

Tražih li od tebe, Tvorče, od gline
Da sazdaš me Čovekom, molih li te
Iz tame da me vohneseš?*

– Džon Milton, *Izgubljeni raj*

---

* Prevod Darko Bolfan. (Prim. prev.)

PRVI DEO

KAKO ĆU

ŽIVETI

BEZ

TEBE?

JEDAN

NESREĆA JE BITI SLAB

MUNJA JE ZAGREBLA PO NEBU i iscrtala vene među oblacima, označavajući puls samog univerzuma.

Zadovoljno sam uzdahnula dok je kiša dobovala po prozorima kočije, a munja tako glasno protutnjala da nismo ni čule kloparanje točkova kad je kaldrma na ivici Ingolštata zamenila zemljani put.

Justina je pored mene drhtala poput novorođenog zeca, lica zagnjurenog u moje rame. Još jedan beli blesak obasjao je kočiju pre nego što nas je glasno prolamanje munje privremeno zaglušilo, preteći da razbije prozore.

„Kako možeš da se smeješ?“, pitala je Justina. Do tog trenutka nisam shvatila da sam se smejala.

Pomilovala sam joj pramenove tamne kose koji su virili ispod šešira. Justina je mrzela buku bilo koje vrste: lupanje vratima. Oluje. Vikanje. Naročito vikanje. Ali ja sam se postarala da je poštedim bilo kakvog vikanja u poslednje dve godine. Bilo je tako neobično da su naši životni putevi – slični po teškoćama, ali različitog trajanja jer sam ja mlađa, imali tako suprotne ishode. Justina je bila najotvorenija, najnežnija i najdobroдушnija osoba koju sam upoznala.

A ja sam bila...

Pa. Ne kao ona.

„Jesam li ti pričala kako smo se Viktor i ja nekada peli na krov kuće da gledamo oluju i grmljavinu?“

Odmahnula je glavom, ali nije se uspravila.

„Munja bi obasjala planine i osvetlila svaki detalj – kao da smo gledali samo stvaranje sveta. Ili nad jezerom, izgledalo je kao da se nalazi i na nebu i na zemlji. Na kraju bismo bili mokri do gole kože; pravo je čudo da smo preživeli.“ Ponovo sam se nasmejala, prisećajući se. Koža – svetla kao i moja kosa – od hladnoće bi poprimila najljuće nijanse crvene. Viktor, s tamnim loknama zalepljenim za bledo čelo, koje je naglašavalo senke ispod njegovih očiju, izgledao bi kao smrt. Kakav smo samo par bili!

„Jedne noći“, nastavila sam kad sam osetila da se Justina smirila, „munja je pogodila drvo na nepuna dva kilometra od mesta na kom smo sedeli.“

„Mora da je bilo zastrašujuće!“

„Bilo je čudesno.“ Nasmejala sam se i pritisnula šaku na staklo, čiju sam hladnoću osećala pod čipkanim belim rukavicama. „To je za mene bila velika i strašna moć prirode. Kao da sam videla samog boga.“

Coknuvši s neodobravanjem, Justina se odmakla i strogo me pogledala. „Ne bogohuli!“

Isplazila sam joj se, a ona me je najzad udostojila osmeha.

„Šta je Viktor mislio o tome?“

„Oh, bio je užasno depresivan mesecima posle toga. Sećam da je rekao da *vene u dolinama neshvatljivog očajanja*.“

Justina se još šire osmehnula, mada sam primetila dozu zbunjenosti na njenom licu, jasnijem od bilo kog Viktorovog teksta. Njegove knjige uvek su zahtevale dodatno znanje i intenzivno proučavanje, dok je Justina bila osvetljen rukopis – prelep i dragocen i razumljiv na prvi pogled.

S oklevanjem sam navukla zavesu na prozor kočije i izolovala nas od oluje, ne bih li se opustila. Nije napustila kuću na jezeru otkako se naš poslednji katastrofalni put u Ženevu završio tako što nas je njena

luda, ožalošćena majka napala. Ovo putovanje u Bavarsku bilo je naporno za nju. „Dok sam ja videla uništenje drveta kao lepotu prirode, Viktor je video moć – moć da se osvetli noć i rastera tama, moć da se u jednom potezu okonča život koji je trajao nekoliko vekova – koju ne može da kontroliše niti iskoristi. A Viktora ništa ne može da uznemiri kao ono što je izvan njegove kontrole.“

„Volela bih da sam ga bolje upoznala pre nego što je otišao da studira.“

Potapšala sam je po ruci – smeđe kožne rukavice koje je navukla Anri je poklonio meni – i stegla joj prste. Te rukavice bile su mnogo mekše i toplije od mojih. Ali Viktor je voleo da budem u belom. A ja sam volela da poklanjam Justini lepe stvari. Pridružila se našem domaćinstvu pre dve godine, kad je njoj bilo sedamnaest, a meni petnaest godina, svega nekoliko meseci pre nego što nas je Viktor ostavio. Nije ga dobro poznavala.

Niko ga nije istinski poznao, osim mene. Želela sam da tako i ostane, ali želela sam i da se međusobno zavole koliko sam ih ja oboje volela.

„Uskoro ćeš upoznati Viktora. Svi ćemo... Viktor, ti i ja...“ Zaustavila sam se pre nego što sam izdajnički prevalila Anrijevo ime preko usana. To se neće dogoditi. „Na moju veliku radost, ponovo ćemo se ujediniti, a moje srce će onda biti puno.“ Pokušala sam da veselošću zabašurim strah koji sam osećala zbog ovog poduhvata.

Nisam mogla dozvoliti da se Justina zabrine. Samo mi je njena dobra volja da pođe kao moja družbenica omogućila ovo putovanje. Sudija Frankenštajn je isprva odbio moju molbu da proverim kako je Viktor. Mislim da je osećao olakšanje što je Viktor otišao, nije ga bilo briga što nam se nije javljao. Sudija Frankenštajn je uvek govorio da će Viktor doći kući kad bude spreman i da ne treba da brinem.

Ali jesam brinula. I te kako. Naročito pošto sam pronašla spisak troškova s mojim imenom na vrhu. Bila sam pod lupom – i nisam nimalo sumnjala da će uskoro objaviti da mu se ne isplati da me drži. Dovala sam Viktora u red više nego što je trebalo. On se otisnuo u beli svet, a ja sam njegovom ocu postala suvišna.

Neću im dozvoliti da me odbace, odlučila sam. Ne posle dugogodišnjeg napornog rada. Ne posle svega što sam postigla.

Srećom, sudiju Frankenštajna pozvali su na tajanstveno putovanje. Nisam ponovo tražila dozvolu da odem, pre bi se moglo reći da sam... pobegla. Justina to nije znala. Njeno prisustvo davalo mi je slobodu da se ovde krećem bez sumnje ili ograničenja. Vilijam i Ernest, Viktorova mlađa braća o kojoj je ona brinula, biće dobro u rukama sluškinje do našeg povratka.

Čulo se još jedno prolamanje munje; protutnjala nam je kroz grudi i osetile smo je u samom srcu.

„Ispričaj mi kako si upoznala Viktora“, zaškripala je stežući mi šaku tako čvrsto da su me kosti zbolele.

Žena koja mi nije bila majka uštinula me je i povukla za kosu s brutalnom pakošću.

Haljina koju sam imala na sebi bila mi je prevelika. Rukavi su visili do zglobova, što nikako nije pristajalo deci. Ali haljina mi je skrivala modrice. Prošle nedelje sam uhvaćena u krađi dodatne porcije hrane. Mada su me njene pesnice u besu raskrvarile mnogo puta, sad me je moja starateljka tukla dok mi se nije zacrnelo pred očima. Naredne tri noći krila sam se u šumi pored jezera i jela bobice. Mislila sam da će me ubiti kad me bude našla; često mi je pretila da će to učiniti. Ipak, smislila je drugi način da me iskoristi.

„Nemoj ovo da upropastiš“, prosiktala je. „Bolje da si umrla po rođenju s majkom nego što si ostala ovde sa mnom. Sebična u životu, sebična u smrti. Takvo je tvoje poreklo.“

Visoko sam isturila bradu. Kosa mi je sijala poput zlata kad ju je iščetakala.

„Navedi ih da te zavole“, zahtevala je. Utom se začulo meko kućanje na vratima udžerice koju sam delila sa starateljkom i njeno četvoro dece. „Ako te ne uzmu, udaviću te u buretu kao ono poslednje leglo žgobjavih mačića.“

Pred vratima je stajala žena okružena zaslepljujućim oreolom sunčeve svetlosti.

„Evo je“, rekla je moja starateljka. „Elizabet. Anđelak lično. Plemkinja po rođenju. Sudbina joj je ukrala majku, ponos joj je poslao oca u zatvor, a Austrija joj je uzela bogatstvo. Ali ništa joj nije narušilo lepotu i dobrotu.“

Nisam smela da se okrenem, da je ne bih zgazila ili udarila zbog te lažne ljubavi.

„Želiš li da upoznaš mog sina?“, upitala je žena. Glas joj je drhtao kao da je ona bila uplašena.

Ozbiljno sam klimnula glavom. Uzela me je za ruku i povela. Nisam se ni osvrnula.

„Moj sin Viktor samo je godinu-dve stariji od tebe. On je posebno dete. Bistar je i znatiželjan. Ali teško sklapa prijateljstva. Druga deca su...“ Ućutala je, kao da pretražuje činiju s bombonama u potrazi za onom koju najviše voli. „On ih zastrašuje. Usamljen je i izolovan. Ali mislim da će prijatelj poput tebe na njega imati upravo onaj blagorodni uticaj koji mu je potreban. Možeš li, Elizabet? Možeš li da budeš Viktorova posebna prijateljica?“

Došetale smo do njihove vikendice. Ukopala sam se u mestu. Prizor me je zapanjio. Instinktivno sam krenula ka njoj i spotakla se, iznenađena.

Imala sam život, nekada. Pre udžerice pune zločeste dece koja grizu. Pre žene koja me je vaspitavala vijajući pesnicama i ostavljajući mi modrice po celom telu. Pre života u kome mi glad i strah i hladnoća nikada nisu dali mira dok sam ležala u mraku punom čudnih tela.

Bojažljivo sam prešla prag vile koju su Frankenštajnovi zauzeli tokom boravka na jezeru Komo. Pratila sam ženu kroz prelepe zelene i zlatne sobe, kroz prozore i svetlost, i ostavljala za sobom bol, koračajući kroz svet iz snova.

Živela sam tu nekada. I živela sam tu svake noći pošto bih zatvorila oči.

Mada sam izgubila dom i oca pre više od dve godine, i mada su dečja sećanja nesavršena, znala sam. Ovo je moj život. Te odaje, blagoslovene lepotom i prostorom – toliko prostora! – krasile su moje rano detinjstvo. Nije to bila konkretno ta vila, koliko osećaj koji mi je pružala. Sigurnost u čistoći i utehu u lepoti.

Gospođa Frankenštajn izvela me je iz tame na svetlost.

Trljala sam osetljive ruke prekrivene modricama, tanke poput štapa. Odlučnost je ispunila moje detinje telo. Postaću ono što je njenom sinu potrebno, šta god to bilo, ako će mi to vratiti ovaj život. Dan je bio vedar, damina šaka mekša od bilo čega što sam dotakla u proteklih nekoliko godina, a prostorije pred nama ispunjene nadom u novu budućnost.

Gospođa Frankenštajn sprovela me je kroz hodnike do vrta.

Viktor je stajao sam. Ruke su mu bile sklopljene iza leđa, i mada nije bio više od dve godine stariji od mene, izgledao je gotovo kao odrasla osoba. Osetila sam istu onu stidljivu opreznost koja bi me obuzela pri svakom susretu s nepoznatim muškarcem.

„Viktore“, obratila mu se majka, i ponovo sam prepoznala strah i nervozu u njenom glasu. „Viktore, dovela sam ti prijateljicu.“

Okrenuo se. Kako je samo bio čist! Obuzeo me je sram što sam na sebi imala više puta krpljenu, preveliku haljinu. Mada mi je kosa bila oprana – starateljka mi je rekla da mi je to najlaskavija odlika – znala sam da su mi stopala u papučama prljava. Dok me je gledao, bila sam uverena da i on to zna.

Nameštao je osmeh onako kako sam ja isprobavala tuđu odbačenu odeću, dok ga konačno nije podesio. „Zdravo“, rekao je.

„Zdravo“, odvratila sam.

Oboje smo stajali nepomično dok nas je njegova majka posmatrala.

Moram da ga navedem da mu se dopadnem. Ali šta da ponudim dečaku koji ima sve? „Želiš li da potražimo ptičje gnezdo?“, pitala sam ga užurbano. Pronalaženje gnezda išlo mi je od ruke više nego bilo kom drugom detetu. Viktor nije izgledao kao dečak koji se pentra na drveće i špijunira gnezda. Ali ništa drugo mi nije palo na pamet. „Proleće je, ptići su gotovo spremni da se izlegu.“

Viktor se namrštio i tamne obrve mu se gotovo dodirnuše. Zatim je klimnuo glavom i ispružio ruku. Zakoračila sam ka njemu i šake su nam se spojile. Njegova majka je odahnula od olakšanja.

„Lepo se provedite! Ali ne udaljajte se od vile“, zamolila nas je.

Povela sam Viktora iz vrta ka prolećnozelenoj šumi koja je okruživala imanje. Jezero nije bilo daleko. Osećala sam njegov hladan i mračan miris

na povetarcu. Izabrala sam izuvijanu stazu, a pogled prikovala za grane iznad nas. Činilo mi se da je pronalaženje obećanog gnezda od životne važnosti. Kao test, i ako prođem, moći ću da ostanem u Viktorovom svetu.

A ako padnem...

Ali tamo, poput nade umotane u pruće i blato: gnezdo! Uperila sam prstom ka njemu i na licu mi zablista osmeh.

Viktor se namrštio. „Visoko je.“

„Dohvatiću ga!“

Odmerio me je. „Ti si devojčica. Ne bi trebalo da se penješ po drveću.“

Visila sam po granama otkako sam prohodala, ali njegova izjava me je ispunila istim onim sramom koji sam osetila zbog prljavih stopala. Sve što sam radila bilo je pogrešno.

„Možda“, rekla sam uvrćući haljinu, „možda mogu da se popnem na ovo, i to će biti poslednje drvo na koje ću se popeti? Za tebe?“

Razmotrio je moj predlog pa se osmehnuo. „Da, u redu.“

„Prebrojaću jaja i reći ću ti koliko ih ima!“ Već sam se verala uz stablo priželjkujući da su mi stopala bosa, ali bila sam dovoljno prisebna da zadržim obuću.

„Ne, donesi gnezdo dole.“

Zaustavila sam se na pola puta. „Ako pomerimo gnezdo, majka ga možda neće naći.“

„Rekla si da ćeš mi pokazati gnezdo. Jesi li lagala?“ Pomisao da sam ga prevarila izazvala je u njemu ljutnju. A ja bih, naročito tog prvog dana, učinila sve da mu izmamim osmeh.

„Ne!“, uzviknula sam i dah mi je zastao u grlu. Posegnula sam za granom i uzverala se uz nju. U gnezdu su se nalazila četiri sićušna savršena bledoplava jajeta. Najpažljivije što sam mogla, odvojila sam gnezdo od grane. Pokazaću ga Viktoru i vratiti ga na mesto. Bilo mi je teško da se spustim jer sam pazila da gnezdo ostane zaštićeno i netaknuto, ali uspela sam. Pobedonosno sam ga pružila Viktoru i blistavo mu se osmehnula.

Zavirio je u gnezdo. „Kad će se izleći?“

„Uskoro.“

Ispužio je ruke i uzeo ga. Zatim je pronašao veliki ravan kamen i postavio gnezdo na njega.

„Mislim da su crvendaći.“ Pomilovala sam glatku plavu ljusku. Zamisljala sam da su to komadići neba, i da je ono – ako bih samo mogla da dosegnem dovoljno visoko da ga dotaknem – glatko i toplo poput ovih jaja.

„Možda je nebo položilo ova jaja“, rekla sam kroz kikut. „I kad se rasprсну, minijaturno sunce će se osloboditi i poleteti u vazduh.“

Viktor me je pogledao. „To je apsurdno. Veoma si čudna.“

Zatvorila sam usta, pokušavajući da se osmehnem kako bih mu pokazala da me njegove reči nisu povredile. Uzvratilo mi je osmehom, s oklevanjem, i rekao: „Ovde su četiri jajeta, a sunce je samo jedno. Možda su u ostalim oblaci.“ Osetila sam nalet toplih osećanja prema njemu. Podigao je jaje ka svetlosti sunca. „Pogledaj. Vidi se ptica.“

Bio je u pravu. Iza providne ljuske nazirala se silueta sklupčanog ptica. Od oduševljenja sam se nasmejala. „Kao da gledamo u budućnost“, rekla sam.

„Skoro.“

Da je ijedno od nas moglo da vidi šta sledi, znali bismo da je njegova majka narednog dana isplatila moju okrutnu starateljku i odvela me zauvek, kao poseban poklon za Viktora.

Justina je srećno uzdahnula. „Obožavam tu priču.“

Volela ju je jer sam je pričala samo njoj. Nije bila sasvim istinita. Ali to je bio slučaj sa većinom mojih priča. Odavno sam prestala da osećam grižu savesti. Reči i priče bile su alatke koje sam koristila da izazovem željene reakcije u drugima, a bila sam majstor svog zanata.

Ta konkretna priča bila je gotovo tačna. Malo sam je ulepšala, naročito sećanje na vilu, jer je ta laž bila ključna. I uvek sam izostavljala kraj. Ne bi razumela, a ni ja nisam volela da mislim o tome.

Osećam mu otkucaje srca, prošaputao je Viktor u mom sećanju.

Virila sam iza zavese dok nas je Ingolštadt gutao, a njegovi domovi od tamnog kamena okružili poput zuba. Grad je uzeo mog Viktora i proždrazio ga. Poslala sam Anrija da ga namami kući, a onda sam ih obojicu izgubila.

Došla sam da vratim Viktora. Neću otići dok to ne učinim.

Nisam lagala Justinu o svojim motivima. Anrijeva izdaja bolela je poput rane, sveže i sirove. Ali preživću je. Ono što ne mogu da preživim jeste gubitak mog Viktora. Viktor mi je potreban. A ona devojčica koja je učinila sve da osvoji njegovo srce i dalje je voljna da uradi sve što je potrebno da ga zadrži.

Pokazala sam gradu zube, čekajući ga da me spreči.

DVA

KAKVE VEZE NOĆ IMA SA SNOM?

TAMA POSLE OLUJE VEĆ JE zauzela nebo, preteći da sakrije zalazak sunca. Ali nije moglo proći mnogo vremena od smrkavanja kad smo stigle do prenoćišta koje sam u brzini organizovala pre nego što smo krenule. Nisam znala da li je Viktoru dozvoljeno da ima goste, niti u kakvom će stanju biti njegove odaje. Mada smo živeli u istoj kući dok nije otišao, plan da tu odsednem s njim činio mi se previše rizičan. Viktor koji je otišao pre dve godine svakako nije isti. Moram prvo da se sretnem s njim, da bih znala kako da nastupim. A Justina sigurno neće prihvatiti da odsednemo u odajama mladog, neoženjenog studenta.

Tako smo se zatekle s kišobranima pod turbnim modrim oblacima i pokucale na vrata Kuće za dame gospođe Gotšalk. Kočija je čekala iza nas, a konji nestrpljivo lupali kopitima po kaldrmi. Došlo mi je da zatrupkam s njima. Najzad sam tu, u gradu u kom živi Viktor, ali neću imati vremena da ga potražim do jutra.

Lupala sam dok me pesnica nije zaboleda pod rukavicom. Vrata su se najzad otvorila. Žena, obasjana žutom svetlošću lampe koja je činila da izgleda više kao voštana figura nego kao ljudsko biće, uputila nam je zapanjujuće agresivan pogled.